

Nemški pisatelj **Peter Wawerzinek** je bil rojen leta 1954 v Rostocku in je odraščal po otroških domovih v nekdanji Vzhodni Nemčiji. Njegov roman *Vranja ljubezen* (*Rabenliebe*) je prvič izšel leta 2010 pri berlinski založbi Galliani. Avtor v njem podoživlja dogodke iz svojega otroštva, zaznamovanega z izkušnjo sirotstva. Mati ga je namreč zelo zgodaj zapustila in se preselila na Zahod, za očetom pa se je izgubila vsaka sled. Roman se suče zlasti okrog fantomske podobe matere, ki pisatelja trajno preganja s svojo odsotnostjo. Pretresljiv vidik se v pripovedi odpre s prikazom motene geneze govorice kot *maternega* jezika v situaciji, kjer ni matere ali bližnje osebe, ki bi otroka nagovarjala in ga spodbudila k temu, da spregovori. Prepuščenost brezosebnim ustanovam je avtorja zaznamovala tudi kot govorca, saj je moral trudoma iskati svoj glas, prisiljen k postopnemu, vselej tveganemu odkrivanju resnice o lastnem položaju sredi kaosa nerazvidnih okoliščin. Roman *Vranja ljubezen* je bil uvrščen na seznam Deutscher Buchpreis, za odloimek iz njega pa je Peter Wawerzinek prejel nagrado Ingeborg Bachmann.

Peter Wawerzinek

Vranja ljubezen

(Odlomki iz romana)

Sneži v notranjost limuzine mojega otroštva. Sneg pada znotraj in zunaj. Moje življenje ne pozna drugega letnega časa razen zime. Vse leto vladajo predzima, zima, pozima. In večno me obdaja megla. Megleno snežna leta. Snežno meglena leta.

Moč črpam iz fantaziranja. Ni bilo šoferja, ki bi mi odpiral vrata v limuzino. Številna vrata so ostala prišlecem zaprta, otroku prepovedana. Vidim se prijetega za roko, v zadnjih kotih, v prostorih brez leska. Vsakdanjost in ritem. Zbor in trdno držanje za roke. Prikorakamo, odkorakamo, obstanemo, stopamo na mestu, levo naokrog, desno naokrog, tri korake naprej, dva vstran, spusti roke, primi z obema rokama od zadaj naslonjalo, utihni, ne reži se, mirno stopi k stolu, ne tekaj, usedi se na stol, glej predse, glej v svoj krožnik, uporabi žlico in začni jesti šele, ko ti ukažejo. Vse, kar je na krožniku, lepo pridno pojej. Sedeti moraš, dokler zadnji ne poje. Izreči moraš predpisano zahvalo. Pristopiš, odstopiš, greš v sobo, postelješ posteljo, na ukaz zaspiš, ko se zbudiš, greš

na stranišče. Ne stojte vsi hkrati ob umivalniku! Nazaj in počesite se! Čez tri minute bodite v veži!

Da bi izvedel, kaj je bilo z menoj, prehidim hermetične pregrade v varovanih strukturah; da bi se zanesel na svoje spomine, prišel do dokaza tam, kjer v prepovedanih prostorih ni mogoče odkriti zlate sledi in kjer primanjkuje naklonjenosti. Ni naklonjenosti in sploh nobenega odprtega prostora, desetletja dolgo, vse do danes. V preteklost, v domsko življenje, v otožnost odvitih dni. Pred portalom spomina ostaneš, pred zaprtimi vrati, pred vrati nemožnosti, ker je bil vsakdan gola rutina in predpis. Funkcioniral si in v odrejenem prostem času v skupini opravljal ljubiteljske dejavnosti. Od samega začetka nisi imel nobene možnosti, v svojem otroškem domu si bil izključen, saj biti domski otrok pomeni izključitev in nadzor. Bil si sirota sredi drugih osirotelih otrok in živel si dobro pod pokrovko lonca, dokler nisi prišel v stik z zunanjim svetom. Vse dotlej je bil tvoj dom ovojnica z gladkim pečatnim voskom.

Razum obsoja spominsko podobo vožnje v velikem luksuznem avtomobilu kot izmislek. Trinajst let po drugi svetovni vojni niso z vsemi častmi razkošno prevažali skrbstvu izročenih štiriletnikov iz doma za malčke v dom za predšolske otroke. Toda sam si tega izmisleka nočem izbiti iz glave. Nočem, da bi me pripeljali v otroški dom na brnečem motornem kolesu kot nemo siroto, zadaj stisnjeno k možaku v usnjenem plašču. Niso me pritovorili tja na motorju. Peljem se z limuzino. Sirota sem. Razum se upira resničnosti. Sramoten nagib je razum. Na tem svetu ni večjega greha od razumske naravnosti. Ne poznam hujšega zla. Zaradi razuma so iznašli smernice, namenjene le boljšemu krmarjenju življenja z ogibanjem prestopkov. Proti naravi se je ustoličil na položaju razum. Razum je ta, ki predre oklep, ne pripozna smeti, ne vidi nesnage, ne ljubi odpadkov. Proti slehernemu naravnemu redu se nam opominjajoč ponuja kot temna šipa, v katero si moramo izpraskati luknje, če nočemo, da nas prešiba neumnost. Špalir kaznovalnih šib je razum, boleča palica, ki vzame mero, da bi naložila kazen tistemu, ki se hoče umazati in nerazumno povaljati v blatu. Tako gnjl je naš svet, tako prevrete so družbene oblike, da je postal razum najvišja človeška zapoved. Motorno kolo je zamenjala limuzina. Spomin prebarva stvari. Trmasto se upiram razumu. Trmasto vztrajam, da je bila tisto kabriolet limuzina s šestimi ali trinajstimi stranskimi vrati, zaradi mene tudi s premično streho, ki jo je mogoče zapreti ali odpreti, čeprav v povezavi z galebom, izdelanim

v Sovjetski zvezi, ni nič znanega o kaki premični strehi. Kadar se mi le zahoče, stojim na zadnjem sedežu. Kadar se mi le zahoče, odprem ali zaprem streho, da lahko ljubi sneg najde pot do mene. S spomini se pomikam naprej, kljubovaje vsakršnemu notranjemu razumu. Iluzijsko mišljenje mi pomaga, da kot štiriletni deček na začetku poti spomina proti vsakemu razumu vstopim v izmišljeno limuzino. Ne bi se rad cijazil s kamionom za transport ljudi, v bolniškem ali živinskem vozu, in nočem, da bi me v otroški dom prepeljali z navadnim deželnim avtobusom.

Če mi je rodna mati sploh kaj dala, je to moj intimni občutek za sneg, ki bi mu lahko rekel snežna senzibilnost. Bila je mati, štiri otroke je imela, pomlad, poletje, jesen in zimo, pomlad prinese cvet, poletje deteljo, grozdje jesen, zima sneg.¹ Sedim ob oknu in gledam v vrt svojega prvega otroškega doma, kjer že dneve sneži iz vseh oblakov, kjer sneg prekriva sneg in je opaziti drobne ptice, ki ne najdejo hrane; zglinjajo se okrog ptičnice in zobajo sončnična semena iz lonca z lojem. Loj, ki sem ga raztopil pod budnim očesom kuharice z imenom gospa Blume in ga, pomešanega z zrnici, vlil v cvetlični lonec. Za pisalno mizo se nad delom razpočijo sanje o moji limuzini. Prispem. Pripeljejo me pred otroški dom; tedaj še ne vem, da je to otroški dom in v spominu ga doživljam kot oder. Naj se v svoja zgodnja leta vživljam s katere koli si bodi strani, vselej sneži in rdeči kot kri so žgani zidaki opečnate hiše.

Dvigne se zastor malega odra, na katerem začne snežiti. Krvavo rdeč je oder, ovit v svetlikavo tkanino. Kot bi pogledoval v odprt trebuh matere, materino votlino. Možak v usnjenem plašču zapelje naprej. Iz za odra zaslišim šum njegovega vozila. V teku desetletij se je šum polagoma spremenil, zvok motornega kolesa je postal zvok limuzine. Kreпки odrski delavci so pred hišno pročelje potisnili tri kamnite stopnice, na katerih stojijo tri bolniške sestre. Nastopi silak v usnjenem plašču, do meč zavrt v težko usnje, in za seboj vleče malčka, ki je star štiri leta.

Možak v usnjenem plašču me odpelje pred dom, pred katerim sem spet tako zbegano in zvedavo stal triintrideset let pozneje, le nekaj mesecev po padcu berlinskega zidu. Dostavi me kot blago. Stopam ob roki moža v usnjenem plašču, ki je prava gora, katere vrha ne vidim, naj se še tako naprezam in zvijam vrat. Vleče me za seboj, vlačí z vrvjo, niti pozvonil še ni. Vrata se mu odprejo, preden doseževa stopnice.

¹ *Es war eine Mutter, die hatte vier Kinder*; otroška pesmica.

Možak v usnjenem plašču zaželi ženskam dober dan. Nočem tega gledati. Stisnem se za moža v usnjenem plašču, on pa izvleče etui, v katerem sta tobak in papir, skrbno si zvije cigareto. Trije ženski glasovi se zlijejo v recitativ. Gospodujoče glavno petje, prepričano z dvema podrejenima tonskima legama, ki se vključita, pritrjevaje prvi pevki: No, končno sta prišla. Pa v takem vremenu. Kakšen mraz. Mislile smo že, da sploh ne pride. Čakamo že dobro uro. Na srečo se vama ni nič pripetilo. Trije pari rok so prekrizani na prsih. Ženske, tanko oblečene, zmrzujejo. Kakšno leto je to, reče ena. Povsem noro, nemogoče, pritrdi druga. Na vsem lepem ta sneg, dopolni mašilo tretja. Že nastopi dolg premor. Sledi molk, dokler ne povzame besede mož v usnjenem plašču; o letu pove, da je takšno kot vsako drugo, nič boljše, nič slabše od lanskega. Samo zato, ker prevladuje ta snežna megla, dame, tak megleni sneg je ništrc, prav nič posebnega v primerjavi s severnomorskimi meglami, na katere je bojda naletel pred Novo Fundlandijo. Med lovom na polenovke s pomrzlimi rokami loviš modrega mola, iztiskaš iz mrežnih zank vahnjo, skušo, slanika. Ko postanejo dlani ribji kremplji, temu pravim mraz. Ko sneg greje kot plašč, temu pravim snežna vihra. Ko je megla ves zrak, ki ga dihaš, temu šele zares pravim megla. Ob njegovih besedah se čez orjaška pleča dviguje dim. Pepel otresa v vedro za čike. V domu ni dovoljeno kaditi. Ženske na to zelo pazijo. Hiša se imenuje Hiša sonce. Kraj, kjer se nahaja ta dom, je malo vzhodno obmorsko kopališče med Rostockom in Wismarjem, imenuje se Nienhagen. Ročno zvita cigareta leži snežno bela v dlani moža z usnjenim plaščem. Snežno bela mu žari med prsti, ko gestikulira. Vse to bolj ali manj vidim, čeprav od vsega skupaj ne vidim skoraj ničesar.

Jožefov marec, reče možak in ob besedah izpihne dim. Dim, ki se vrtinčasto suklja kvišku čez brezglavega moža, postane nad grbino pleč nestabilen in izgine v ozračju dne. Na gregorjevo pride lastovka skozi morskata vrata. Na Benediktov dan si poišče prostor v hiši. Ob svetem Jerneju spet odleti. Po stari kmečki pratiki, reče kadeči mož, naj bi devetnajstega marca stopili ven in si ogledali nebo. Če je jasno, potem bo vse leto tako.

Obilna ženska pokima: Če vi tako pravite. Še nikoli se niste ušтели. Možak puha, govori in puha. Cigareta se ne neha smoditi. Vzgojiteljice se zadovoljno smehljajo. Rade bi prevzele otroka dneva. Malega pob'ča 'mam s sabo, pravi možak v usnjenem plašču. Potipa za seboj v prazno, ker se izmaknem njegovemu prijemu in se izognem okorni dlani. Ne morem se razbliniti v zrak. Ne uspe mi zlesti v plašč, ki je kot ulit iz trdega, upornega materiala. Ene same reže ne otipljem. Nikamor se ne morem zalesti. Skri-vanje ne bo pomagalo. Se že vidi, kakšen korenjaček si. Z izurjeno kretnjo

moškega, ki prime zvijajočo se polenovko za škrge, me mož v usnjenem plašču v drugem poskusu zgrabi od zadaj, potegne naprej, pokaže ulov osuplim vzgojiteljicam, ki dvigujejo dlani k licem, kliče v en glas: Kaj? Tale tukaj? Menda ne!

Karseda hitro se poslovijo od moža, ki kadi. Otroka odpeljejo v njegovo novo kraljestvo. Prijetno dišeč dom. Otrok to v trenutku zazna. Droben sem. Neverjetno zaostal, me ozmerja domska ravnateljica. Zaostal sem, si mislim, fantek. Novica, da so v hišo pripeljali zaostaleža, privabi osebje. Obkolijo novega prišleca, ki se znajde v središču neprikritega zanimanja: Zdi se mi, da se glava ne prilega ostalemu. Bog, samo pogledajte ta stopala. Kako tanke ročice ima. Njegova ušesa se mi zdijo lepa. Kaj šele rebra. Vzgojiteljice stojijo pred menoj s postrani nagnjenimi glavami. Iz te poševne lege glav me premerjajo s pogledi dol, gor. Privzdignejo me: Kako je lahek. Kot peresce, komaj kaj čutiš na rokah. Posadijo me v kad, zdrgnejo z grobo krtačo. Prepahajo mi ušesa. Ostrižejo mi lase, obščipljejo nohte. Pride zdravnik. Nežno mi božajo lase. Želijo mi pregnati strah pred zdravnikom, ki nosi snežno belo, brezmadežno haljo. Drugi otroci kričijo, da si zdravnik sleče haljo. Meni bela halja ne vzbuja nobenega strahu: Si vaju halje? Primejo me za zapestje desne roke. Izgovorijo besedo mati. Otipljejo mi pulz. Ne pospeši se, enakomeren ostane, ko izrečejo besedo mati. Beseda mati je pojem, ki me ne vznemiri. Beseda preleti mojo glavo kot puščica prazno dvorano. Besede travnik, obala, žoga, hiša so mi že bolj domače. Travniki so igra in brenčanje čebel, jesti na prostem. Glava na mojem vratu je očitno prevelika. Telo, ki sodi k njej, je kot preslica, slabotno in suho. Pravijo mi pajek. Zaradi koščenih ročic, nog, me kličejo suha južina, bogomolka. Nag stojim na mizi. Seznam nujnih popravil je dolg. Razbit otrok sem, neuporaben čoln. Dom je moj dok za popravilo. Da lahko ladja zapluje v dok, preplavijo tanke z vodo. Ladja pride v preplavljen dok. Iz tankov izčrpajo vodo. Dok se dvigne s poškodovano ladjo iz vode. V ladjedelniški branži pravijo temu postopku pumpanje. Z vrvmi izvlečen iz vode na suho stojim nag pred zdravnikom. Zdravnik mi ukaže, naj globoko vdihnem in izdihnem, naj zadržim zrak. Zapovrstjo mi otiplje vratna vretenca, pretiplje me vzdolž hrbtenice do ritnic. S koničastimi prsti taplja po notranji strani stegen, preizkuša moja meča, gležnje. Razkrečiti moram nožne prste. Zdravnik me dregne v trebuh, s prstnimi konicami se skuša preriniti za moja rebra, prime za rebri, potisne mi prstni blazinici v vdrtini ključnice. Pustim, da mi upogiba glavo, nateguje vrat. Stojim vzravnano, zgrbljeno, slišim, kako mi pokajo sklepi. Vaju sem procedur, ne tarnam, naredim,

kar mi ukažejo; gledam mimo zdravnika, skozi okno opazujem okolico. Od zgoraj gledam ženskam bluze, zaponke, prste, dlani, krila, pasove, gube, boke, nogavice, vršičke las ali čevljev.

To kaj boli? Odkimam. To kaj boli? Odkimam. Na vsa vprašanja odmajem z glavo. Vidim, da zdravnik zaskrbljeno gleda.

Vidim, kako se mahoma obrne proč. Govori s tihim glasom. Vzgojiteljice me motrijo in pogledajo zdravnika, nato hkrati pokimajo. Ena od njih se usekne v žepni robec. Zdravnik razpravlja o rezultatih in predloži nekaj strategij. Pozno me vzamejo z mize. Še dolgo postavajo pred menoj. Stojijo in še bolj nagibajo glave. Trajalo bo, pravijo, tri leta. Iz zaostaleža je treba narediti nezaostaleža, preden bom smel v šolski dom. Domska ravnateljica stopi k meni: Ne govoriš rad? No, prav. Z nikomer? Jaz sem Banni. Rečeš mi lahko Banni. Raje si tiho. Včasih je bolje biti molčljiv. Tudi riba tam v akvariju ni kdove kako zgovorna.

Rodna mati me je zapustila. Prepeljali so me v dom za dojenčke, ki je dišal po bolnišnici. Dremljem za belimi rešetkami domske otroške postelje. V najbolj dobesednem pomenu obležim na hrbtu in veljam za hiravčka. Strmim v strop nad seboj, gledam vlažne lise in osenčenja, sledim igri senc, ki si prizadevajo, da bi me razvedrile. Svetle in temne, trde in mehke strukture. Pomirjujoče in strah vlivajoče svetlobne igre na stropu me zabavajo, ohranjajo me pri življenju, doseči skušajo, da bi pozabil na izgubo rojstnega kraja. Sence. Animacija. Luč. Teža. Varljiva sredstva proti brezupu in prepuščenosti samemu sebi, ki je neozdravljiva, ki z menoj preživi in raste, odraste in ki bo skupaj z menoj umrla šele na koncu, ko se izteče vse.

Otrok čeblja, da bi preizkusil in obvladal organe za tvorbo glasov. Gre za neskončno ponavljanje posameznih zlogov, katerih prosto modulacijo ustvarjajo sijajno čebļjavi monologi, ki vplivajo na govorne organe, jih urijo, ostrijo. Otrok je sam svoj logoped.

Glasove oblikujem tako, da gredo bolj od zunaj globoko navznoter. Nisem cepetav otrok. Preveč sem utrujen od življenja in prej apatičen. Še danes, kot rečeno, ne ležim rad na hrbtu. V tej legi znova doživljam vse motnje slušnih zaznav iz najzgodnejših otroških dni. Le težko prenašam svoje

organske omejitve, vse tiste nikoli odpravljene hibe artikulacijskih organov, tako pomanjkljivih govornih orodij. Učinkom tega pravimo kognitivni razvoj. Da bi se ubranil pred občutji, ki me napadajo, pred čustvi, ki jih vse predobro poznam, si od otroških dni izmišljujem melodije. Brundam nekakšen *perpetuum mobile* napev, oponašam daljno udarjanje na strune, iztiskam iz sebe struženje brez konca in žvenk vsakdanjih glasov, kot bi se oglašalo razbito godalo. Izgovarjam besede kot ola in opa, namesto šola in copate. Tiho šepetam besedila: bule, sule, vule, kule, tule, fule, dule, pule. Trenutno ne obvladam soglasnika s, vse bolj narobe govorim s seboj. Leže sem pomanjkljivo razvijal govorne organe, začel sem strahovito sesljati. Še danes me, kadar ležim na hrbtu, napade vročično otročje jecljanje. Vse zaradi nepravočasnega, zapoznelega govornega razvoja pri otroku, ki je ležal tam v zamreženi posteljici, privezan za ograjne rešetke. Nezaslišano tesno privezan na letve, v nalašč za to pripravljeni plenici, ki so jo pritrdili z dobro izpiljeno previjalno tehniko, povit in ukročen kot sicer le cepe-tavčki. Kolikor dlje traja ležanje na hrbtu, toliko intenzivneje se oglašam. Moje tesnobno struženje tedaj preide v podrhtevajoče zvoke. Brundanje postane verbalno trkanje, kot bi krokar v meni rahlo potrkal po rešetkah, kot bi blaznež pritiskal na klavirju večno ene in iste tipke. Grozljivo trkanje, ki ga ustvarjajo kovinske palice. Nimam glasu. Zvenim kot grgranje kakega domorodnega ljudstva. Didžeridu, lesena troblja avstralskih staroselcev sem. Didžeridu, sem s termi izvotljena evkaliptusova veja brez posebnega ustnika. Didžeridu, uporabljajo me pri prazničnem petju in plesih, slavjih in obredih. Didžeridu, udarjajo na cevko in oponašajo moje glasove. Didžeridu, zdravijo se ob mojem notranjem jecljanju, preženejo tako vse mogoče bolezni. Didžeridu, zaradi vse večjega zanimanja za mojo umetnost postanem nemški staroselec, vodilno grlo alternativnih kultur dežele, priljubljen inštrument v moderni glasbi, meditaciji.

Kot krokar klama posvojitveni oče v jutranjih šlapah k litoželeznemu umivalniku. Suhe kijaste noge v izdelanih copatah. Hišne copate, ki so videti, kot bi se postarale skupaj z možakom, na obeh straneh razcefrane in preočitno potrebne popravila. K tem hišnim copatam nosi mož docela neprimerno, brezhibno prilegajočo se svileno pižamo. Šik del njegove oprave kuka izpod ročno pletene, izrazito prevelike jope, ki mu mahedra okrog trupa. Posvojitveni oče najprej odloži volneno jopo in si na poti do litoželeznega lijaka odpne zgornji del svilene pižame, ki ga nato položi čez

sedež kuhinjskega stola ob umivalniku. Tega so postavili tja nalašč zanj. Mimogrede, to je stol, na katerem sicer sedim jaz. Edini gledalec sem. Drugi se ukvarjajo s seboj in z menoj, vsekakor motovilijo okrog mene, ki sedim za mizo, uklešččen med mizni vogal in okensko polico. Tu iztegujem vrat in prestrezam opomine obeh žensk, ki zmajujeta z glavama. Vrat se mi ukrivi, medtem ko moram čakati na svoj zajtrk, zaslanjajoč na levi ozka vrata v shrambo, babičino kraljestvo.

Posvojitveni oče pred lijakom prav kmalu spusti dol hlače pižame, vsako jutro pokaže goli spodnji predel, kakor vzet iz moderne oljne slike ali kot utrinek iz hoteno škandalozne gledališke predstave novejšega časa. Odpre pipo. Umije se spodaj. Pusti, da umivalna krpa izplava in se potopi. Igra se z njo skrivalnice. Ne more mimo ploskajočih tleskov umivalne krpe. S ploskanjem izda, kje je nevidna krpa, saj mora zjutraj vse potekati tako naglo in vselej se umiva le z mrzlo, včasih ledeno mrzlo vodo. Stara, izprana umivalna krpa ploskne ob utrujene, stare moške kolke, izgine med spodnjo stranjo trebuha in notranjim delom stegen, zablisne ob zadnjici, se pri tem oglasi s klokotanjem, kot bi škornji bredli po postanih mlakužah. Ob tleskanju umivalne krpe popenim. Za opis tega dogajanja vse do danes nisem našel besede, ki bi lahko nadomestila besedo popeniti. Ta v določenem pogledu izraža mojo izkušnjo.

Sedim za zajtrkovalno mizo in med šumi umivanja jem svoj opečeni črni kruh, ki leži dolgo pred menoj in je debelo potresen s sladkorjem. Pred menoj je ostal, vse dokler si posvojitelj ni potegnil hlač pižame spet gor. Zagrizem v trdi kruh. Posvojitveni oče si nato sleče svileni, skrivnostno svetlikajoči se zgornji del pižame, pokaže trup, bledikasti hrbet, ki je neverjetno svetel, uvel in posut z materinimi znamenji, posejan s pegami kot zvezdnato nebo. Jej, dečko, jej, dahne babica. Posvojitveni oče odpre pipo. Skloni se pod vodni curek. Mrzla voda mu steče čez tilnik mimo vratu in ušes. Nič ne brizga naokoli kot pri meni, kadar stojim ob svojem manjšem straniščnem umivalniku. Posvojitelj z dlanjo usmerja vodo, ki mu v tankem curku obliva glavo.

Babica poda posvojitveni materi pločevinast vrč s toplo vodo za izplakovanje. Temperatura vode je taka, kakršno si želi posvojitveni oče, ne premrzla ne pretopla. Posvojitvena mati mu pregnete lasno grivo. V ta namen vzame oglato, grobo milo. Lasje se mu na zatilju redčijo, pokaže se goli kolobar. Kolobar je opaziti le med to proceduro. Navadno si lase spredaj počese nazaj čez vrzel in jih trdno namesti tam. Ko se posvojitveni oče vzravna, mu visijo dolgi lasje pred obrazom do brade. Tedaj spominja na psa ali dolgolasce s pričesko na gobico, ki jih iz dna srca sovraži.

Pri tej proceduri je vse tako zgledno uvežbano. Podajo mu milo. Ni mu treba dolgo tipati. Seže po njem in že ga ima v roki. Podajo mu vrč. Le za

držaj mora prijeti. Posvojitveni oče drži vrč, za čuden, dolg trenutek lebdeč v praznem kuhinjskem prostoru. Posvojitvena mati ga prevzame in poda naprej babici, ki ga prime in postavi nazaj na kuhinjsko peč. Posvojitveni oče si položi čez tilnik brisačo in potegne glavo izpod pipe. Brisača mu popolnoma prekriva glavo, le dolgi lasje še prosto visijo kot zastor. Usede se na pripravljeni stol. Posvojitvena mati ga najprej previdno otre, nato vse krepkeje drgne do suhega. Z glavo, omotano v suho brisačo, izgine Očiščeni v spalnico, iz katere pride že počesan, osušen s fenom in popolnoma oblečen za šolsko službo kot gospod učitelj, kakršnega poznam.

Pred vsakim mojim dejanjem teče nešteto notranjih monologov. Kot pri kravi, pri volu je vse vnaprej prežvečeno za prebavljanje med sedmimi želodci, preden smejo misli iz glave na plan, preden se osvobodijo, stečejo in poskočijo kot mali telički. S seboj se moram pogovoriti o stvareh, ki terjajo, da jih sam pretresem. V tem ni nič nenavadnega. Dolgo lahko stojim pred ogledalom, govorim s seboj. Ko je na videz tako, kot bi se pogovarjal sam s seboj, me nagovarjajo še neki drugi glasovi, ki so mi včasih docela neznani, povsem tuji; zato se čutim prisiljenega, da za nekaj časa čisto obmolknem in prepustim razpravo notranjim glasovom. Nato stojim pred ogledalom v nedoumljivih trenutkih, s togo iztegnjenimi rokami, z dlanmi na robu umivalnika, nezmožen zbrati moč, da bi posegel vmes, kot bi si želel, in jih ustavil, pri sebi končno premislil stvari, ki so trenutno pomembne. Na primer, vožnja k materi v kratkem. Stojim pred ogledalom, premerim se s strogim pogledom od spodaj navzgor in ne morem se znebiti vtisa, da sem nepomemben, da vsemu določa ton zmešnjava v glavi, kjer se glasovi spuščajo v nespameten, nesmiseln prepir o malenkostih, ki nimajo nič, zares prav nič opraviti z menoj. Jutranje debate v glavi. Intonacija. S katerim glasom govorim, ko preti nevarnost, da bo potonil v besedni solati? Jaz pa se spoznam na besedo. Če bi me tujec zalotil takega pred ogledalom, bi negotovo zastal in se čudil, zmajeval bi z glavo in odšel, ne vedoč, kaj je videl. Notranjim glasovom pustim doneti in zdržim, dokler moja usta ne čakajo priložnosti, da spregovorijo. Pri samogovorih, ki potekajo kot pogovor s seboj, me zanimajo oblike iskanja jezika. Všeč so mi, denimo, jecljavci, njihova osredotočenost na besedo. Vsi ljudje bi morali jecljati. Vsak človek bi se moral kot jecljavec truditi z določenim zlogom, določeno besedo, stavkom. Jecljavec stremlji k natančnosti.

Zmanjšam hitrost, kar pomeni: notranji glasovi ustavljajo moj avtomobil. Ko bi ga kdo zagledal iz ptičje perspektive, pomislim, bi iz mojih voznških kretenj razbral, kako skrajno eksplozivno je dogajanje pod streho tega vozila. Nabit z glasovi stojim na poljski poti in se pustim obdelovati, dokler se mi ne zazdi, da lahko odpeljem naprej. Tako ropočem preostale kilometre proti kraju, kjer živi mati, torej: do Eberbacha ob Neckarju. Notranji glasovi me še naprej silijo, da jih poslušam. Komaj se lahko osredotočim na vožnjo. Veliko preveč vsega mi tu prišepetava iz notranjosti. Notranji glasovi poskakujejo po sedežih, sunkovito odpirajo vrata in okna, zato spet upočasnim tempo, ustavim in obide me skušnjava, da bi ogorčeno nahrulil glasove iz lastne notranjosti. Izstopim, da bi se jih rešil, vendar se mi to ne posreči. Spremljajo me, kamor koli se napotim.

Ravnam torej tako, kot da ne bi ničesar vedel. Mahaje z rokami hodim križem kražem naokoli po njivi. Tematiko, ki jo premlevajo moji glasovi, to prekleto iskanje matere, skušam pred njimi prikazati kot normalen podvig. Češ da je to, kar sem označil z izrazom iskanje matere, le raziskava, literarni izlet in zgolj potovanje k ženski, za katero vem, da je moja rodna mati in da ne more biti ravno pri zdravi pameti; skratka, šlo naj bi za gradivo, za snov, ki me že dolgo, skoraj vse življenje preganja in terja, da jo predelam. Odpeljem se naprej, tuhtajoč o svojem odnosu do družine.

Moje kapacitete ne zadoščajo za družinsko ustalitev. Sem tisti, ki preamlja vezi. Že res, živel bi v družini. Tudi poročil sem se. Zaplodil otroke. Z lastnimi rokami skušam prijeti srečo, ustvariti vez in črpati iz nje oporo zase. Gnan z nenasitno potrebo po običajnem družinskem življenju ravnam vedno znova narobe. Zapadam iz ene polomije v drugo. Rezi v lastno kožo postajajo vse pogostejši, vse globlji. Najprej zdržim sedem let, nato pet, nazadnje pa se mi več ne posreči, da bi prebil pol leta ob ženski, za katero menim, da jo ljubim; in vse prekmalu jo izgubim. Prej kot bi si mislil, ostanem znova sam s seboj in s svojim kompleksom matere. Iz strahu pred materjo, ki tiči za vsako žensko in v vseh ženskah.

Človeško življenje je vselej prekratko, da bi lahko sirota predelala svoje sirotstvo. Ne preostanejo mi stoletja za premislek. Sledim notranjemu občutku. Notranji občutek odtehta več kakor tisoč notranjih glasov. Tak občutek predvsem začutimo. Notranji glas lahko slišimo in terja pozornost. Občutek moramo zaznati znotraj. Notranji občutek mi priporoča, naj preslišim glasove, saj so vsi skupaj proti meni in mojemu drznemu podvigu. In glej, glasovi onemijo, mahoma me zapustijo, umaknejo se in se kujajo. V trenutku sem docela brez ugovorov, notranje prazen; niti najmanjši glas me več ne nadleguje. Vrnem se na parkirišče, vstopim v avtomobil, odpeljem proč.

Lahko bi pritisnil na zvonec, zaslišal materin glas po zvočniku, odprla bi mi in nenapovedan bi ji stopil naproti.

Vztrajam pred ploščico z imeni blokovskih stanovalcev. Preberem materin priimek, ne upam si pozvoniti. Nato postavam proč od vrat na parkirišču z razgledom na blokovske stavbe, razvrščene v obliki črke U. Poiskati moram številko pod geslom MATI, ki je ne znam na pamet in si je v treh letih, odkar jo imam, nisem zapomnil. Sprva bi mi skoraj upadel pogum, mislil sem si, tega ne bom mogel prenesti. A sem vse skupaj vendarle prenesel, toda ne vprašajte, kako. Po polstoletnem molku odtipkam materino telefonsko številko, govorim z njo, stoječ pod njenim oknom; le odpreti bi ji ga bilo treba. Iz žepa suknjiča potegnem ogledalce, ki mi ga je priporočil prijatelj; medtem ko govorim z materjo, preučujem svoj obraz, kot mi je svetoval. Če ne bi imel ogledala, ampak ročno kamero, bi ta ovekovečila vsako fazo v moji negotovi telesni drži, vse kretnje, najneznatnejšo igro prstov na rokah, s katerimi sem si prečesaval lase. Da bi si lahko ob koncu življenja ogledal njegov najpomembnejši trenutek, ki sicer nikomur drugemu ne pomeni nič. Uho se prižme k mobilnemu telefonu. Mater obvestim, da bom šele jutri prišel v mesto, napovem se za naslednji dan na kavi in kolačkih. Določim uro, ob dveh popoldne. Mati mi po telefonu reče, da lahko jutri mirno pridem, ravno naj bi se selila, pred nedavnim je padla po stopnicah, iz tretjega nadstropja se zdaj seli v pritličje, v sprednji del tega bloka z eno hišno številko manj. *“Ta mladi,” večkrat ponovi, so odšli na viteške igre. Tudi Heiko se jim bo pridružil, ko konča delo pri blagajni v Lidl.* Pritisnem tipko in prekinem zvezo. To je torej to. Le kako lahko takole klepeče, kot da se ni nič zgodilo, kakor da sva se drug drugemu le za krajši čas izgubila iz vidnega polja. No, vseeno. Zagotovil sem si odlog in lahko se umaknem. Presenetljivo hitro se spet najdem ob betonski cerkveni stavbi, na poti v Lidl, da si ogledam mladeniča pri blagajni, ki je moj brat. V trgovski coni je edina svetla točka okrogla steklena hranilnica. Okrogel steklenjak, mogočnejši od straniščnih avtomatov v Berlinu, vendar enako robusten, konvencionalen in varen kakor WC-uta vrhunskega dizajna, na voljo po najugodnejši najemni ceni kot vgradna komponenta ali prosto stoječa enota z visokotehnoško opremo pročelja. Drugače so tukaj lesne trgovine, prodajna hala za pijače, stanovanjski bloki. Na zaprti črpalki, ki je ob koncu tedna avtopralnica, neki možakar kopa svojega psa, ki je ves ovit v peno. Lastnik čisti psa z enako predanostjo kot avtomobil.

Prvi živi sorodnik, vsaj po neznani strani, sorodnik dneva, se pošalim med potjo v nakupovalno središče, kjer zastavim vprašanje neki prodajalki, ki mi nato pokaže brata; ta vleče pri blagajni čisto zadaj blago čez kodirno

steklo in je videti prijazen mlad mož. Grufty tip, seksualne usmerjenosti takole na daljavo ni mogoče uganiti. Morda eno in drugo, pomislim, in vse-kakor uzrem v njem nekoga, ki vloži v to, da bi si kar najskrbneje tetoviral kožo, toliko truda, kot da bi šlo za olepšanje duše.

Bratu se približujem oborožen s steklenico vode, kakor drugi kupci se postavim v vrsto pred njegovo blagajno. Mimo ljudi spredaj pogledujem k rodnemu bratu, ki ne ve zame in opravlja svoje blagajniško delo, nago-varjajoč stranke s poudarkom, bistro in neposredno. Pri vsej situaciji mi ugaja to, kako se ped za pedjo približujem prvemu bratu svojega življenja, vendar ga ne spodbodem, da bi poskočil kvišku ali se dal kako drugače zmotiti pri delu, ker se mu ne razkrijem kot brat. Na televiziji, ja, tam se vselej najdejo ljudje, ki se obnašajo slaboumno, vreščijo, si skačejo v objem, se prerivajo, ščipljejo, stiskajo, tolčejo, grizejo, poljubljajo in podobno. Skrajno se spakujejo za tistih nekaj cekinov s televizije.

Brat vzame mojo steklenico vode, podrsa z njo čez ploščo, pove ceno, vzame denar s prikupno ravnodušno prijaznostjo, kakršno namenja vsem strankam. Ne more ga prešiniti, da bi se nejeverno zazrl vame, kot od strele zadet razvozlal uganko, prepoznal v meni brata, me poklical po imenu, planil k meni, da bi se z njim veselile stranke in prosti del osebja, nazdravljajoč bratoma ob glasneje navitih, docela drugačnih zvokih glasbe v nakupovalnem centru, med pesmijo, kakršna je *Mother* Johna Lennona. Nepričakovano pobratenje bi tako postalo dogodek, ki ga velja proslaviti, in nihče se ne bi več menil za uro, dan ali morebitne tatove v trgovini. Prevzamem steklenico vode. Plačam in ob odhodu posnamem fotografijo brata pri blagajni. Na njej je bratova podoba nerazločna, kot bi bil slikan za šipo iz mlečnega stekla. In že ko si jo zunaj pred vrati prvič ogledam v malem prikazu, se mi zazdi čudovita, prava mojstrovina, zaradi katere se je to potovanje vsekakor izplačalo. Človeku, ki se napoti k nečemu velikemu, je usojeno, da bo med potjo propadel; poražen je na poti, ki jo je ubral, da bi ubežal svojemu propadu.

Prevedla Martina Soldo